

**Міністерство освіти і науки України
Ніжинський державний університет ім. М. Гоголя
Факультет педагогіки, психології, соціальної роботи та мистецтв
Кафедра музичної педагогіки та хореографії**

ОП Хореографія

зі спеціальності 024 Хореографія

ПОЯНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

до кваліфікаційної роботи на здобуття освітнього ступеня «Магістр»
**«Вчитель в китайській освітній парадигмі. Хореографічна композиція
«Мій учитель»»**

Яо Цяо

Науковий керівник:

Пархоменко Олександр Миколайович

доцент, кандидат педагогічних наук

Рецензент:

Реброва Олена Євгеніївна

доктор педагогічних наук, професор

Допущено до захисту _____

в.о. завідувача кафедри музичної педагогіки та хореографії

доцент **Олена КОВАЛЬ** _____

Ніжин – 2024

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1. Теоретичні основи реалізації кваліфікаційної роботи «Вчитель в китайській освітній парадигмі. Хореографічна композиція «Мій учитель»».....	6
1.1. Конфуціанський ідеал освіти та його вплив на традиційну китайську освіту.....	6
1.2. Традиційні підходи та сучасні виклики китайської освіти: роль учителя та ієрархії у навчанні.....	12
Висновки до першого розділу.....	17
РОЗДІЛ 2. Художні особливості хореографічної постановки «Мій учитель» у контексті створення кваліфікаційної роботи «Вчитель у китайській освітній парадигмі».....	19
2.1. Ідейно-тематичний аналіз хореографічного твору.....	19
2.2. Композиційно-архітектонічна будова хореографічної постановки.....	24
2.3. Характеристика музичної основи та сценографія хореографічної композиції.....	31
Висновки до другого розділу.....	38
ЗАГАЛЬНІ ВИСНОВКИ.....	40
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	45
ДОДАТКИ	47

ВСТУП

Обґрунтування вибору теми кваліфікаційної роботи. Китайська освітня система та її традиції навчання сформовані багатовіковою історією китайської культури, особливо ідеями Конфуція. Конфуціанська філософія, зосереджена на вихованні моральності, гармонії та розвитку особистості, глибоко вплинула на підходи до навчання, роль учителя та формування освітніх цінностей.

У китайських школах і донині підтримується високий рівень дисципліни та повага до вчителя, що корениться у вченні Конфуція про авторитет і знання. Для китайців учитель є не тільки джерелом знань, але й моральним зразком, що має служити прикладом для своїх учнів. Він не лише передає знання, але й є моральним наставником і авторитетом, що глибоко впливає на виховання особистості та формування соціальних цінностей учнів.

Ми завжди захоплювалися безкорисливою відданістю китайського учителя своїй справі. Образ Вчителя часто зустрічається у культурі та мистецтві Піднебесної. Надихнувшись їх прикладом, ми обрали темою нашої кваліфікаційної роботи **«Вчитель в китайській освітній парадигмі. Хореографічна композиція «Мій учитель».**

Мета кваліфікаційної роботи полягає в аналізі ролі учителя у Китаї та інтерпретації свого бачення проблематики через створення хореографічної композиції «Мій учитель».

Завдання роботи:

- проаналізувати вплив конфуціанського бачення освіти у Китаї на традиційну освіту;
- дослідити традиційні підходи у сучасній китайській освіті та ролі вчителя у ній;
- здійснити ідейно-тематичний аналіз хореографічної постановки «Мій учитель»;

- розглянути композиційно-архітектонічну будову хореографічної постановки у контексті здійснення кваліфікаційної роботи «Вчитель в китайській освітній парадигмі. Хореографічна композиція «Мій учитель».
- охарактеризувати музичну основу та сценографію хореографічного твору.

Практичне значення кваліфікаційної роботи. Завдяки композиційному та сценографічному рішенню хореографічна постановка «Мій учитель» може бути реалізована до показу як цілісна хореографічна міні-вистава. Мистецькі, хореографічно-технологічні, педагогічні та балетмейстерські знахідки стануть у нагоді практикам та теоретикам хореографічного мистецтва. Участь танцівників у хореографічній постановці сприятиме підвищенню їх виконавського рівня, розширенню акторського діапазону, набутті досвіду роботи із балетмейстером-постановником.

Очевидною є просвітницька та виховна роль кваліфікаційної роботи, яка надає можливість танцівникам та глядачам через мистецтво хореографії усвідомити глибинні цінності китайської педагогічної традиції, значущість вчителя не лише як наставника у навчанні, але й як прикладу для наслідування, який впливає на формування морального й культурного світогляду поколінь.

Апробація кваліфікаційної роботи. Хореографічна постановка «Мій учитель» була представлена Міжнародному молодіжному фестивалі-конкурсі «Мистецькі барви» (3 лютого 2024р., м. Прилуки) де вона здобула звання Лауреата I ступеня.

Досвід реалізації кваліфікаційної роботи відображений у доповідях на VI Всеукраїнській студентській науково-практичній конференції «*Мистецька освіта очима молодого науковця*» (Ніжин, 6 грудня 2023 р.) за темою «*Проблеми хореографічної освіти сучасного Китаю: традиційність та інновації*»; VIII Мистецько-педагогічних читаннях пам'яті професора О. Я. Ростовського «*Мистецька освіта України: глобальні виклики та перспективи розвитку*» (Ніжин, 12 березня 2024) з темою «*Вплив конфуціанства на розвиток традиційної освіти Китаю*».

Структура та обсяг пояснювальної записки. Пояснювальна записка складається зі вступу, двох розділів, висновків до розділів, загальних висновків, списку використаних джерел (14 найменувань), додатків. Загальний обсяг роботи – 47 сторінок, з них основного тексту – 38 сторінок..

РОЗДІЛ 1. Теоретичні основи реалізації кваліфікаційної роботи «Вчитель в китайській освітній парадигмі. Хореографічна композиція «Мій учитель»

1.1. Конфуціанський ідеал освіти та його вплив на традиційну китайську культуру

Китайська освіта та традиції навчання зазнали впливу протягом століть китайської культури в цілому і зокрема конфуціанства. У багатьох китайських школах конфуціанство мало найважливіший вплив. Вчитель-філософ Конфуцій(551 р. до н. е.) вважав освіту, як зміну людей на краще. На його думку, навчання має бути спрямоване на розвиток «ші» (石), тобто, «якостей джентльмена».

Для філософа метою навчання було, у першу чергу, виховати досконалу особистість. Досконала особистість - це людина зі здоровою мораллю, яка може принести світу мир і щастя. Він вважав, що необхідно культивувати «якості джентльмена» і казав, що коли студент розуміє, що він може більше, ніж займатися навчанням, тоді він може займати посаду. Цей принцип суперечив відсталій на той момент спадковій системі заміщення державних посад [6].

Метою освіти є навчання всіх людей без дискримінації за рангом чи соціальним статусом. Цей погляд Конфуція вплинув на політику в Китаї, згідно якої кожна людина має безкоштовні шість років початкової школи та безкоштовні три роки середньої школи.

У вищих навчальних закладах також існують стипендії Конфуція, які дозволяють кожному вивчати додатково китайську мову. Для Конфуція навчання — це зусилля, які людина має докладати протягом усього життя, яке включає прагнення її до моральної досконалості [6].

Мета так званої «конфуціанської» освіти полягала в тому, щоб допомогти здобувачам стати «цзюньцзи», а саме - ідеальною та здібною людиною, яка має набір певних чеснот. Окрім того, Конфуцій вважав, що потрібно навчатися

протягом всього життя. Це означає, що ціллю школи має бути навчання учнів про саме життя.

Учні повинні мати можливість використовувати знання та навички, набуті в школі для вирішення проблем реального світу. Також сьогодні світові організації, як Організація Об'єднаних Націй (ООН), наполягають на навчанні впродовж життя для забезпечення сталого розвитку особистості [2, 23].

Китайський науковець Кім вважає, що через необхідність побудови розвинутого суспільства, заснованого на знаннях, потрібно використовувати певні методи і стратегії навчання, які можуть дозволити студентам отримати знання, навички та ставлення до освіти, які б сприяли постійному навчанню впродовж життя. Це означає, що навчання не повинно обмежуватися лише теорією.

Воно повинно включати практичну діяльність і позакласну діяльність, щоб учні могли набути практичних навичок і мали певну самооцінку. Добре давати учням можливість використовувати знання на практиці, чого вони навчилися в школі, таким чином навчання приносить більше задоволення. Це дає змогу учням отримати практичні навички, необхідні на ринку праці [1, 59].

Конфуцій вважав, щоб навчити людину, яка може принести людям мир і щастя, навчання має бути орієнтованим на життєві проблеми. Навчання має бути спрямоване на розвиток хороших звичок, які можуть допомогти людині добре жити з іншими в суспільстві. Це означає, що навчальна програма повинна базуватися на потребах суспільства, людей.

Навчання має бути спрямоване на вирішення проблем реального життя, а не на пізнання правди про світ. Навчання, за Конфуцієм, не повинно закінчуватися книгами та формальним навчанням у школі, а повинно тривати протягом усього життя, тому що навчання — це зусилля протягом усього життя, щоб стати хорошою людиною (джентльменом) і добре жити в суспільстві [1, 60].

За Конфуцієм, мета освіти повинна бути спрямована на досягнення єдності себе і світу. Він вважав це найвищим етапом навчання. За його словами,

студенти повинні вивчати та розвивати в собі ті якості, які можуть дозволити їм добре жити та взаємодіяти в громаді. З цього випливає, що однією з цілей навчання має бути вивчення та аналіз поведінки людей. Аналіз того, як люди функціонують або поведуться, дозволить розуміти, як взаємодіяти з іншими в суспільстві. Такий підхід до сих пір залишається в основі мети китайської освіти [7].

Розвиток китайської освіти зазнав значного впливу конфуціанства і традиційна культура стверджує, що традиційно китайський народ високо цінує освіту. Деякі вчені вважають, що освіта у Китаї базується на конфуціанських принципах. Ці принципи включають високу цінність освіти у суспільстві. А також переконання, що навчання передбачає роздум і практичне застосування. Що важка праця може компенсувати брак здібностей; а вчитель є взірцем як знань, так і моральності. Тобто, навчання є моральним обов'язком людини перед своєю сім'єю.

У конфуціанській традиції освіта має велике значення. Освіта сприймається як важливе не лише для особистого вдосконалення, а й для розвитку суспільства. Велике Навчання є однією з Чотирьох книг і першим реченням Аналектів Конфуція. Він запитував: - *«Хіба не приємно вчитися із постійною наполегливістю та застосуванням знань на практиці?»* [12].

Освіта не тільки має важливе значення для розвитку особистості. На думку Конфуція, суспільство вимагає освічених людей бути посадовими особами: *«Офіцер, виконавши всі свої обов'язки, повинен присвятити своє дозвілля навчанню. Учень, закінчивши своє навчання, повинен претендувати на посаду офіцера»* [12].

Також схожу думку мав давньогрецький філософ Платон, який стверджував, що країною мають керувати мудрі та навчені. Ця концепція має вплив на традиції бюрократії та чиновництва. Це мало свої наслідки і для концепції навчання та лідерства у сучасному Китаї.

Високий статус освіти в конфуціанській традиції базується на презумпції, що всі можуть бути вчені. Конфуцій казав, що ніколи не відмовлявся навчати.

Навіть тих, хто прийшов із невеликою платою за навчання. Одне із найвідоміших його висловлювань стосується освіти без класової відмінності: *«За своєю природою люди майже однакові, але завдяки досвіду вони розвиваються окремо»* [12]. Мислитель використовував освіту для подолання соціальної нерівності. Йому належить концепція, що кожен може виховуватися і кожен може стати мудрецем.

Конфуцій стверджував, що потрібно збирати певну інформацію. Саме збір інформації був основним методом, який Конфуцій використовував у своєму вченні. Він вважав, що таким чином здобуваються знання. Навчання має бути процесом дослідження та розуміння, яке учень робить з власної ініціативи. Тому він думав, що необхідно студентам проявляти ініціативу, коли мова йде про викладання та навчання [2, 27].

Конфуцій зазначав, що ніхто не може отримати знання, не вчившись самотійно. Він заохочував студентів бути готовими й радіти процесу навчання, щоб тим самим мотивувати вчителів навчати їх більше. Конфуцій наголошував на тому, що учні мають брати на себе відповідальність за своє навчання та застосовували навички мислення вищого рівня.

Навчання має здійснюватися також за допомогою лекцій, читання, музики, танців, гри та співу. Філософ враховував потреби своїх учнів і їх характеристики. Наприклад, зважав на вік, перш ніж відповідати на їхні запитання. За його словами, навчання без роздумів не приведе до успіху, а роздуми без вивчення — це марна трата часу, оскільки це призведе до проблем [2, 28].

Великий вчитель-філософ базував своє викладання на індивідуальних характеристиках і здібностях своїх учнів. Конфуцій зауважував, що марно навчати учнів того, чого вони не можуть зрозуміти. Вчителі повинні заохочувати та повністю підтримувати ініціативу студентів, коли справа стосується навчання. Це гарантуватиме досягнення освітніх цілей і вирішення певних завдань.

Викладаючи, він намагався зрозуміти та пізнати своїх студентів. Його методи навчання змінювалися відповідно до різних рівнів інтелектуальних здібностей учня. У сучасних класах китайським учителям також рекомендується враховувати характеристики учнів і попередні знання перед тим, як складати плани уроків. Крім того, однією з цілей розвитку освіти є забезпечення інклюзивної освіти, яка відповідає методу навчання Конфуція [6].

Він виступав і за вербальні, так і невербальні методи навчання. Для Конфуція невербальне навчання означає навчання через підказки та приклади. Крім того, успішний викладач піклується про емоційний та психологічний стан учнів. На його думку, вчитель повинен виявляти любов до учнів, заохочуючи їх до наполегливої праці.

Він наголошував на приділенні великої уваги методиці викладання та вмілому застосуванні наукових матеріалів під час викладання. За його словами, компетентний вчитель повинен регулярно переглядати те, що він вивчив, і намагатися отримати більш глибоке розуміння та зробити нові відкриття, засновані на глибокому розумінні певних фактів. Ми, працюючи вчителем хореографії у Китаї, цілком погоджуємося з таким підходом. Навіть навчання дітей танцю вимагає подібного підходу.

Хороший учитель повинен передавати знання учням і дозволяти їм мислити самим, здобувати знання самостійно та стати людьми з хорошими моральними якостями. Філософ був за позитивні стосунки між викладачами та студентами. На його думку, вчитель повинен зробити все можливе, щоб навчити учнів всьому, що знає [6].

Конфуцій був успішним і відомим педагогом тому, що навчав своїх учнів шляхом викладання інформації та допомагав їм робити висновки, спираючись на приклади. Він наголошував на кооперативному навчанні. Мислитель підкреслював, що учні краще засвоять матеріал, коли будуть ділитися своїми ідеями з іншими. Сьогодні, сучасні вчителі часто об'єднують учнів у групи для обговорення та обміну ідеями щодо певної теми чи концепції, таким чином заохочуючи навчання у співпраці.

Конфуцій наголошував, що під час навчання потрібно приділяти велику увагу фактам. Мудрець зазначав, що інтелектуальна освіта багато у чому залежить від того, що бачать і чують люди перебуваючи в певному середовищі. Це можна порівняти із сьогоdnішнім наголосом на використанні різних навчальних матеріалів у сучасних класах. Наприклад, використання комп'ютерів, телевізорів, аудіоапаратури [12].

Конфуцій наголошував на важливості роздумів над фактами перед винесенням певних суджень. Наприклад, перед тим, як зробити певне твердження, потрібно перевірити інформацію, щоб зрозуміти причинно-наслідкові зв'язки. Тобто, люди не повинні залежати від думки мас. Необхідно провести ретельне розслідування, перш ніж виносити судження.

Згідно з Конфуцієм, слід вважати задоволенням перетворювати набуті знання на навички та здібності шляхом багаторазової практики та перегляду. На його думку завжди можна зрозуміти щось нове, регулярно переглядаючи те, що ви вивчали в минулому. Старе є основою нового, а нове є розвитком старого; регулярний перегляд відображає взаємозв'язок між старим і новим і перехід від старого до нового.

Тож, проаналізувавши у контексті нашої кваліфікаційної роботи основні ідеї конфуціанської освіти та думки його основоположника, ми з великою шаною засвідчуємо своє захоплення мудрістю цього великого китайського мислителя. Ми погоджуємося з тим, що навіть на сучасному етапі у Китаї існує неймовірно шанобливе ставлення до Вчителя.

Жителі Піднебесної поважають своїх учителів за відданість своїй професії. Саме це ми намагалися втілити у своїй хореографічній постановці «Мій учитель». Основна думка нашого твору полягає у безмежній повазі до Вчителів, які своєю працею сприяють формуванню майбутнього суспільства.

1.2 Традиційні підходи та сучасні виклики китайської освіти: роль вчителя та ієрархії в навчанні

Сьогодні велика увага у Китаї приділяється базовим знанням. Вчителям завжди рекомендується змушувати пригадувати попередній вивчений матеріал перед початком уроку, оскільки повторення попереднього матеріалу служить основою для навчання далі, що є дуже важливо.

Навчання саме по собі передбачає повторну практику, і тільки через повторну практику знання можна закріпити. Коли людина справді оволодіє цими знаннями, вона буде робити висновки про інші випадки з одного прикладу, передбачати майбутнє, посилаючись на минуле, і шукати невідоме на основі вже відомого.

Крім того, Конфуцій наголошував на поєднанні навчання з мисленням, з навчанням як основою. Згідно з цього, неможливо, щоб хтось діяв або повадився належним чином, не навчаючись. Навчання не слід відокремлювати від мислення, тому що без мислення знання не можуть бути засвоєні, отже, не принесуть користі. Тоді як без навчання мислення не матиме основи і буде шкідливим [5, 431].

У зв'язку з цим, філософ виступав за поєднання навчання з мисленням. Конфуцій наголошував на рефлексивному навчанні, яке сьогодні називають критичним мисленням. Без критичного мислення чи рефлексивного навчання учнів навчать лише запам'ятовувати факти та поняття, і в результаті цього учні будуть погано підготовлені, вони не зможуть виконувати запити, обґрунтовувати свої переконання, критикувати свої традиції, приймати рішення або автономний вибір у житті.

За Конфуцієм, навчання має бути спрямоване на досягнення єдності себе та світу, і щоб це сталося, учень має проявити інтерес і відданість вивченому. Для мислителя навчання відбувається, коли людина розмірковує над своїм життям і своєю природою життя; через роздуми очікується виявлення недоліків і пошук шляхів покращення цих аспектів [5, 432].

Концепція досяжності людської досконалості виражається у мудрості. У конфуціанській традиції мудрість тісно пов'язана з освітою. Освіта і навчання завжди пов'язані з вольовими зусиллями. Зрозуміло, що людська досконалість, навчання, раціональність, зусилля і сила волі обговорюються у конфуціанській освітній традиції у тісному взаємозв'язку. Вони є настільки тісно пов'язані між собою, що іноді нероздільні.

Поняття «навчання заради себе» найкраще позначає індивідуалістичну орієнтацію у навчанні в конфуціанській традиції. Навчання розглядається як самоціль, а не означає досягнення якоїсь мети. Воно походить від висловлювання Конфуція в Аналектах (XIV. 25), яке мало критичне ставлення до навчання заради задоволення інших або хизування перед іншими [13].

Цю ідею схопили неоконфуціанці, які критикувала стипендії та моду до «натаскування». Таке навчання тільки для складання цивільних іспитів. Насправді ж, мета навчання полягає у тому, щоб розвивати себе як в розумовому плані, так і в творчому, незалежному від думок оточуючих, автономному і автентичному існуванні індивіда.

Загалом існує дві популярні концепції викладання та навчання. Одна концепція розглядає навчання ієрархічно, позиціонуючи Вчителя як всезнаючого. Його/її знання передаються безпосередньо учням. Інша концепція розглядає відносини між учителем і учнями як більш елітарні. За цією концепцією вважається, що учні мають творчо накопичувати знання та поняття через певну діяльність, або участь в ній і мають незалежно мислити [7].

Перша концепція часто асоціюється з азійськими культурами, у тому числі й китайською, які наголошують на «безперервності, стабільності та груповій ідентичності». Друга пов'язана із західними культурами, які підкреслюють індивідуальний розвиток особистості, інновації та егалітарну атмосферу.

Деякі науковці вважають, що обидві концепції «присутні у більшості культур, але по різному сприймаються, у результаті чого виникають різні передочікування стосовно навчання та викладання». Вчені Кортацці та Джин

стверджують, що китайська академічна культура, як правило, робить акцент на першій концепції. Можна побачити в китайських традиціях повагу до влади та рангу. Саме завдяки цьому ієрархічна система навчання стала більш популярною в китайському суспільстві [3,63].

Відповідно до конфуціанського кодексу соціальної поведінки, у Китаї дітей привчають поважати вік і звання — батьків, старших і предків. До п'яти категорій найбільш поважних людей у Китаї традиційно віднесли вчителів: Бог Неба, Бог Землі, імператор, батьки та вчителі. Належну повагу слід віддавати вчителям, чия мудрість і знання сприймаються як належне і не ставляться під сумнів. Від учнів очікується «повага авторитету вчителя без попередніх умов» [2, 32].

Окрім глибоких знань та інтелекту, вчителів поважали і поважають всі учні як своїх «батьків». Як людей, які піклуються про них з турботою та любов'ю. В Китаї кажуть про стосунки між учнями та вчителем: «Якщо хтось навчав тебе як вчитель один день, ти повинен поважати його як свого батька все життя» [2, 32].

У свою чергу, від учнів очікується, що вони будуть слухатися своїх вчителів так само, як і своїх батьків. Таким чином, традиційні феодальні взаємини «батьки-дитина» відображаються на взаємини «вчитель-учень». Китайські учні були виховані поважати мудрість, знання та досвід батьків і вчителів. Їх привчили поважати тих хто надає знання та не зазіхати на чужий авторитет.

Часто стверджується, що соціокультурні установки, такі як акцент на авторитеті, на обличчі, сприяють конформності та зміцнюють пасивні, поступливі ролі в класі. Ця концепція *обличчя* (*mian zi*), тобто, статус перед іншими — є важливою. Стверджується, що так китайська традиція говорить про те, що люди бояться зробити помилку, втратити обличчя. Така традиційна доктрина, яка радить людям займати нейтральну позицію, все ще спостерігається у Китаї сьогодні [14].

Китаєзнавець Пратт зазначає, що китайські прислів'я, такі як: *«птах, який виділяється, буде застрелений першим»* і *«вище дерево першим повалить вітер»*, застерігають людей не ризикувати, а *«жити не виділяючись»*. Вважається егоїстичним і ганебним змусити когось «втратити обличчя».

Студентів не заохочують висловлюватися, ставити запитання чи критикувати. Вони ц самі не бажають цього робити і взяти на себе відповідальність через страх помилитися і таким чином втратити обличчя. Бути скромним і стриманим, не «сурмити у власну трубу» заслуговує похвали, в той час як витрачати час на висловлювання незалежних суджень є егоїстичним [14].

Традиційні вчителі Китаю можуть вважати учнів неvwічливими, якщо вони задають запитання та перебивають весь клас. Вони можуть думати, що студенти хочуть таким чином кинути їм виклик. А такі виклики є нешанобливим ставленням і може призвести до втрати іміджу.

Крім того, очікується, що вчителі будуть прикладом для наслідування та змушуватимуть студентів розвивати моральні якості. Хороший викладач повинен не тільки бути добрим вчителем, а бути розвинутим й в інших аспектах життя. Китайські студенти очікують від викладачів глибоких професійних знань, уміння відповідати грамотно на запитання та бути моральним зразком.

Канадський дослідник-китаєзнавець Пратт вивчав традиції викладання в Китаї. Він зазначав, що однією з концепцій викладання є надання вчителем інформації. Пратт стверджував, що китайський учитель зобов'язаний викладати певну змістовну інформацію. Відповідальність учня полягає в тому, щоб засвоїти це. Іншими словами, вчителі беруть на себе відповідальність за достовірність інформації, а учень залишається пасивним одержувачем інформації [9].

Деякі вчені вважають, що залежність від вчителя та підручника може сповільнювати розвиток учнівської уяви. Вони наголошують, що творчість студентів недостатньо розвинута. При цьому, студенти можуть отримувати високі бали на іспитах. Таким чином вони можуть бути не дуже компетентні у

вирішенні практичних завдань. *«Високі результати, але низькі здібності»* - вислів, який описує поширене явище в китайській освіті. Багато критиків китайської освіти вважали, що критичне мислення та оригінальність студентів жахливо ігноруються[9].

Такі традиції викладання і навчання у Китаї змушують вчителів бути дуже формальними й серйозними, бути беззаперечними авторитетами у класі. Вони заохочують студентів приймати та неухильно дотримуватися встановлених принципів і процедур. Китайські студенти також очікують на те, що заняття мають формальний вигляд.

Вони думають, що вчитель буде вести і контролювати клас та «напихати» їм знання. Якщо вчитель цього не робить, учні спочатку будуть вважати, що вони мало знають або не належним чином підготувалися до уроків заздалегідь. А потім вчителя підозрюватимуть в ухиленні від відповідальності і він не буде вважатися хорошим учителем [9].

Ті вчителі, які намагалися змінити певний формат навчання, інколи могли називатися «ледачими вчителями», тому що вони дозволяють своїм учням досліджувати та розв'язувати проблеми, перш ніж представити правильні відповіді на них.

Як китайські студенти, так і викладачі, приділяють велику увагу встановленню систематики певних знань і повну ілюстрацію зв'язку між ключовими концепціями та теоріями. Багато вчителів віддають перевагу дедуктивному, а не індуктивному міркуванню, як основний метод навчання.

Вчителі спочатку крок за кроком представляють теорії чи концепції. Це дуже важливо для вчителів бути «правильними» та «детальними» у викладанні основних теорій та концепцій. Те, чи лекції жваві та цікаві, має другорядне значення. Популярна думка серед китайських вчителів і учнів полягає в тому, що опанування фундаментальних знань і базових навичок є прелюдією до розвитку певних здібностей та творчості.

Тож, ми провели невеликий аналіз у контексті нашої кваліфікаційної роботи і детальніше визначилися із традиціями освіти у Китаї, що дозволило

глибше зрозуміти роль і місце Вчителя. У нашій хореографічній постановці ми зробили Вчителя ключовою фігурою, оскільки переконані, що ця достойна людина, поряд із батьками, займає найважливіше місце у житті кожної людини.

Висновки до першого розділу

1. Проаналізовано, що великий вплив на традиційну китайську культуру у свій час справило конфуціанство – одна із провідних релігій Китаю. Філософ Конфуцій вважав основною метою навчання - виховання досконалої особистості. Навчання — це зусилля, які людина має докладати протягом усього життя, яке включає прагнення її до моральної досконалості. Сьогодні світові організації, такі як Організація Об'єднаних Націй, наполягають на навчанні впродовж життя для забезпечення сталого розвитку особистості.

Розвиток китайської освіти зазнав значного впливу конфуціанства. Принципи цієї філософії включають високу цінність освіти у суспільстві, а вчитель є взірцем знань і моральності. У конфуціанській традиції освіта має велике значення. Конфуцій зазначав, що ніхто не може отримати знання, не вчившись самотійно. Він навчав своїх учнів шляхом викладання інформації та допомагав їм робити висновки, спираючись на приклади.

Мислитель підкреслював, що учні краще засвоять матеріал, коли будуть ділитися своїми ідеями з іншими. Сьогодні, сучасні вчителі Китаю об'єднують учнів у групи, заохочуючи до навчання через співпрацю. Конфуцій наголошував, що під час навчання потрібно приділяти велику увагу фактам. Він наголошував на важливості роздумів над фактами перед винесенням певних суджень. Мудрець зазначав, що інтелектуальна освіта багато у чому залежить від того, що бачать і чують люди перебуваючи в певному середовищі.

2. Досліджено, у сучасному Китаї збережені традиційні підходи в освіті, започатковані Конфуцієм і його принципами навчання і виховання. Провідну роль у навчанні відводиться Вчителю. Відповідно до конфуціанського кодексу соціальної поведінки, у Китаї вчителів традиційно віднесли до п'яти

категорій найбільш поважних людей країни. Дітей привчають належну повагу віддавати вчителям. Їх вчителів поважають як своїх «батьків». Тож, традиційні феодалні взаємини «батьки-дитина» відображаються на взаємини «вчитель-учень».

Вчителі у Китаї є прикладом для наслідування. Вважається, що хороший викладач повинен бути розвинутим в усіх аспектах життя. Він має володіти глибокими професійними знаннями, уміти відповідати грамотно на запитання, бути моральним зразком для своїх учнів. Існуючі у Китаї концепції позиціонують Вчителя як Всезнаючого. Його знання і чесноти передаються безпосередньо учням. У нашій хореографічній постановці ми зробили Вчителя ключовою фігурою, оскільки переконані, що ця достойна людина, поряд із батьками, займає найважливіше місце у житті кожної людини.

РОЗДІЛ 2. Художні особливості хореографічної постановки «Вчитель у китайській освітній парадигмі. Хореографічна композиція «Мій учитель»

2.1. *Ідейно-тематичний аналіз хореографічного твору*

Тема: Безкорислива відданість вчителів як джерело натхнення та гармонії.

Ідея: Повага до вчителів, які своєю самовідданою працею та безкорисливою відданістю сприяють вихованню й формуванню майбутнього суспільства.

Надзавдання: Висвітлення значущості традиційної ролі вчителя в китайській культурі, з акцентом на його внесок у формування морально-етичних цінностей та сприяння гармонійному розвитку суспільства через освіту й виховання.

Конфлікт: Протистояння між традиційними освітніми цінностями вчителя та сучасними впливами, що ставлять під сумнів їхню актуальність. Це підкреслює внутрішній конфлікт учня, розділеного між повагою до вчителя та прагненням до новаторства, і порушує питання збереження культурної спадщини в умовах змін.

Наскрізна дія: розкриття глибокого впливу вчителя на формування особистості учня, від його початкового сумніву та внутрішньої боротьби до усвідомлення важливості традиційних цінностей і їх гармонійної інтеграції у сучасне життя.

Час дії: охоплює сучасний період, з акцентом на взаємодію між давніми освітніми традиціями та сучасними викликами, що постають перед учнем і вчителем у процесі навчання та виховання.

Місце дії: у традиційному китайському навчальному закладі, що символізує злиття минулого та сучасного в освітньому середовищі. Сцена може включати елементи, що відображають класичну архітектуру та атмосферу,

характерні для китайської культури, з акцентом на простір для навчання та медитації.

Форма: Хореографічна сюїта.

Стиль: Сучасна хореографія.

Жанр (за драматургією): лірико-драматичний.

Лібрето

Сцена наповнена атмосферою сучасного китайського класу, де все дихає мудрістю і спокоєм. У центрі сцени – символ традиційного наставництва, молодий вчитель Лю Ян, оточений учнями, що уважно слухають кожне його слово.

Під звуки старовинної китайської музики Вчитель починає рухи, які передають мудрість вікових традицій. Його жести плавні та величні, символізують передачу знань і вічних істин, які передаються з покоління в покоління. Учні повторюють рухи за ним, поступово переймаючи його знання і мудрість.

Танцювальні рухи учнів стають складнішими, відображаючи їхні зусилля досягти гармонії у навчанні. Кожен рух сповнений поваги до Вчителя, який не лише навчає, але й виховує душу, вчить бути добрими і чесними, розуміти красу навколишнього світу.

Музика змінюється, стає більш урочистою. Учні оточують Вчителя, висловлюючи свою глибоку вдячність і повагу. Їхні рухи символізують незримий зв'язок між поколіннями, який міцніє завдяки наставнику. Вчитель, у свою чергу, схиляється перед учнями, показуючи, що навчання – це взаємний процес.

Вчитель повільно ходить між рядами, перевіряючи роботи. Атмосфера спокою й зосередженості панує в класі. Педагог зупиняється перед дівчинкою Яо Хуей, піднімає її роботу й викликає до себе. Учні затамували подих, спостерігаючи за нею.

Яо Хуей впевнено підходить до вчителя, готова поділитися своїм твором. Вона починає рухи, що символізують журавля, якого описала в своєму творі. Її танець передає велич і красу птаха, що символізує безсмертя, процвітання, сімейне щастя, справедливість, мудрість та шляхетність.

Вчитель, уважно слухаючи й спостерігаючи за Яо Хуей, висловлює своє захоплення її роботою. Він урочисто дарує їй книжку, яка містить картини китайських художників, що зображують журавлів з іншими важливими символами Китаю. Яо Хуей з радістю приймає подарунок, і її рухи стають легкими та святковими. Вона показує книжку своїм подругам, які танцюють навколо неї, радіючи разом з нею.

Раптово сцена змінюється. Лунає сирена повітряної тривоги. Учні в паніці метушаться, шукаючи вихід зі школи. Яо Хуей, тримаючи в руках подаровану книжку, губиться серед зляканих учнів. Її рухи стають хаотичними й нервовими, відчувається страх і невизначеність. Вона намагається знайти вихід, але, охоплена панікою, втрачає свідомість і падає на підлогу. Книжка випадає з її рук.

На сцені панує тиша. Вчитель підходить до знепритомнілої Яо Хуей, ніжно піднімає її й книжку. Його рухи сповнені співчуття та турботи. Вчитель символізує спокій і захист, що дає надію учням у важкі часи. Світло поступово згасає, залишаючи відчуття тривоги, але також і підтримки, яку вчитель дарує своїм учням у найскладніші моменти.

Дійові особи та їх характеристика

Молодий вчитель Лю Ян.

Лю Ян – молодий чоловік віком близько 25-30 років. Він має спокійну й врівноважену зовнішність, що відображає внутрішню мудрість і зрілість, не зважаючи на його молодий вік. Його постава пряма, рухи плавні й витончені, що вказує на його внутрішню гармонію та впевненість. Він одягнений у

традиційний китайський вчительський одяг — довге вбрання світлих тонів, що підкреслює його поважний статус та освітню роль.

Лю Ян символізує традиційного китайського вчителя, який не тільки передає знання, але й виховує душу, формуючи моральні та етичні цінності своїх учнів. Він виступає як наставник, який глибоко шанує традиції та одночасно намагається впроваджувати їх у сучасне життя. Його роль у композиції — бути духовним провідником для своїх учнів, допомагати їм знайти гармонію між знанням і внутрішнім розвитком.

Лю Ян — втілення мудрості, терпіння та співчуття. Він відзначається великою емпатією, здатністю слухати і розуміти кожного свого учня. Його спокій і врівноваженість служать прикладом для учнів, які дивляться на нього з повагою. Водночас, він суворий, але справедливий, його вимогливість спрямована на розвиток кращих якостей в учнях.

Для Лю Яна учні — не просто слухачі, а особистості, кожному з яких він допомагає розвивати. Він прагне виховати у них не лише академічні знання, але й життєві цінності, такі як чесність, доброта, справедливість і шляхетність. Його підхід до навчання взаємний, він вчить і вчиться водночас, визнаючи, що процес навчання — це дорога з двостороннім рухом.

Лю Ян уособлює собою традиційного китайського вчителя, що є мостом між минулим і майбутнім. Він передає вічні знання і цінності, що залишаються актуальними протягом століть. Його образ несе в собі символ духовного наставництва, що веде учнів шляхом до гармонії, мудрості та моральної зрілості.

Учениця Яо Хуей

Яо Хуей — дівчинка віком 12-14 років. Вона має ніжну, але водночас рішучу зовнішність, яка підкреслює її прагнення до знань і вроджену допитливість. Її обличчя світиться ентузіазмом і щирістю, які проявляються у відкритій усмішці та ясних очах. Вона одягнена в традиційний китайський — учнівський одяг простий, але елегантний, що підкреслює її скромність і повагу до традицій.

Яо Хуей виступає яскравим прикладом талановитої та старанної учениці, захопленої своїм навчанням. Вона є уособленням прагнення до знань і поваги до вчителя. Її історія в композиції розкриває процес формування особистості під впливом мудрого наставництва Лю Яна. Яо Хуей не лише навчається, але й вчиться бачити красу світу через призму традиційних китайських символів і цінностей.

Яо Хуей – допитлива, працююча і чуйна дівчинка. Вона відзначається великою повагою до свого вчителя і до процесу навчання. Її рухи на сцені передають ніжність, чутливість і водночас внутрішню силу та рішучість. Вона прагне бути кращою у всьому, що робить, і не боїться труднощів, навіть якщо вони її лякають. Її здатність захоплюватися красою і мудрістю світу виявляється у щирій любові до символів, таких як журавель.

Для Яо Хуей вчитель Лю Ян – не просто наставник, а взірець для наслідування. Вона глибоко шанує його і намагається вбирати кожне слово і рух, якому він її навчає. Її взаємини з учителем сповнені довіри та поваги, що виявляється у кожному жесті та погляді. Вона прагне досягти того рівня гармонії та мудрості, який бачить у своєму наставнику.

Яо Хуей уособлює нове покоління, яке сприймає традиції і цінності минулого, але водночас розвивається у сучасному світі. Її образ символізує чистоту, невинність і здатність до навчання, які є основою для формування моральної та духовної зрілості. Через її розвиток у композиції підкреслюється важливість взаємодії між учнем і вчителем, а також роль традицій у вихованні нового покоління.

Учениці класу.

Учениці класу – це група дівчаток віком 12-14 років, ровесниць Яо Хуей. Вони мають різні характери та зовнішність, але їх об'єднує спільне прагнення до знань і любов до навчання. Кожна з учениць одягнена в традиційний китайський учнівський одяг, що підкреслює їхню повагу до навчального процесу та шанобливе ставлення до культури. Їхні обличчя відображають різні емоції – від серйозної зосередженості до живої допитливості й радості.

Учениці класу є важливим елементом композиції, представляючи колективний образ нового покоління, яке перебуває на шляху пізнання. Вони виступають як фон для головної героїні Яо Хуей, але водночас кожна з них відіграє важливу роль у загальній картині навчального процесу. Їхні рухи синхронізовані, що підкреслює єдність і спільну мету – досягнення мудрості, яку передає вчитель Лю Ян.

Кожна учениця має свій унікальний характер, що проявляється в танцювальних рухах і взаємодії з іншими. Деякі з них більш серйозні та зосереджені, інші – життєрадісні й енергійні. Вони доповнюють одна одну, створюючи гармонійний ансамбль, що відображає різні аспекти учнівського життя. Вони поважають учителя і прагнуть досягти успіху в навчанні, кожна по-своєму.

Учениці класу мають дружні та підтримуючі взаємини з Яо Хуей. Вони радіють її успіхам і підтримують її в складні моменти. Їхня взаємодія відображає міцні дружні зв'язки та спільну любов до навчання. Вони разом радіють, коли Яо Хуей отримує відзнаку від учителя, і розділяють з нею її захоплення, коли вона демонструє подаровану книжку.

Учениці класу символізують колективне прагнення до знань і гармонії. Вони уособлюють єдність і силу спільних зусиль, що ведуть до особистісного й духовного зростання. Їхній колективний образ підкреслює важливість спільноти у навчальному процесі та значення взаємопідтримки в досягненні успіху. Вони також символізують майбутнє Китаю, що будується на традиціях і мудрості, переданих через покоління.

2.2. Композиційно-архітектонічна будова хореографічної постановки

Хореографічна драматургія постановки

Експозиція: Сучасний китайський клас. У центрі молодий учитель Лю Ян, який випромінює спокій та впевненість, символізуючи традиційний образ наставника. Учні, розміщені навколо, зосереджено слухають його слова, їхні

погляди відображають глибоку повагу та захоплення. Панівна тиша на сцені акцентує важливість знань і передачі культурних цінностей, сприяючи створенню атмосфери взаєморозуміння.

Зав'язка: Молодий вчитель розпочинає урок під звуки давньої китайської музики, передаючи мудрість вікових традицій через плавні та величні жести. Учні, повторюючи його рухи, поступово переймають знання та вічні істини, що передаються з покоління в покоління.

Їхні рухи відображають прагнення досягти гармонії у навчальному процесі. Кожен рух пройнятий глибокою повагою до вчителя, який не лише передає знання, але й формує духовний світ учнів, навчаючи їх доброти, чесності та розуміння краси навколишнього світу.

Розвиток дії: I ступень. Учні оточують вчителя, виражаючи свою глибоку вдячність і шану. Їхні рухи символізують невидимий зв'язок між поколіннями, що зміцнюється завдяки наставнику. Вчитель, у свою чергу, низько вклоняється учням, підкреслюючи, що навчання – це взаємний і взаємозбагачуючий процес.

II ступень. Вчитель неквапливо проходить між рядами, уважно перевіряючи роботи учнів. Зупинившись перед дівчинкою на ім'я Яо Хуей, він піднімає її роботу і викликає до себе. Яо Хуей впевнено підходить, готова представити свою працю. Вона починає виконувати рухи, що втілюють образ журавля, якого вона описала у своєму творі.

III ступень. Вчитель, уважно спостерігаючи за Яо Хуей, висловлює своє захоплення її роботою. Урочисто він дарує їй книжку як символ визнання її зусиль. Учениця з радістю приймає подарунок і, переповнена щастям, демонструє його своїм подругам. Вони, радіючи разом із нею, починають танцювати навколо, виражаючи своє захоплення й підтримку.

IV ступень. Раптово лунає сирена повітряної тривоги, спричиняючи паніку серед учнів. Яо Хуей, тримаючи в руках подаровану книжку, губиться серед натовпу наляканих дітей. У своїй спробі знайти вихід, вона втрачає свідомість, падаючи на підлогу. Книжка випадає з її рук.

Кульмінація: Вчитель швидко підходить до знепритомнілої Яо Хуей, ніжно піднімаючи її та книжку. Його рухи пронизані співчуттям і турботою. У цей момент він символізує спокій і захист, які дарують надію учням навіть у найважчі часи.

Розв’язка: Радість учениць за спасіння вчителем Яо Хуей наповнює їхні серця, які об’єднуються в загальному танці, виражаючи своє щастя і єдність. Вчитель заохочує всіх до танцю який розповідь про важливість доброти, взаємоповаги та розуміння, підкреслюючи, що ці цінності залишаються з людиною на все життя.

Музична драматургія

Основні частини	Назва	Такти	Хронометраж
<i>Експозиція</i>	Вчитель – символ традиційного наставництва	32	00:27 с.
<i>Зав’язка</i>	<i>Прагнення до гармонії та духовного світу учнів</i>	64	01:24 с.
<i>Розвиток дії</i>	<i>I ступінь: Взаємна вдячність і взаємозбагачення</i>	48	01:39 с.
	<i>II ступінь: Глибинні відносини між учителем і учнями</i>	32	01:52 с.
	<i>III ступінь: Індивідуальні досягнення та колективна радість у процесі навчання</i>	64	02:20 с.
	<i>IV ступінь: Сирена та паніка</i>	64	02:44 с.
<i>Кульмінація</i>	Спасіння вчителем Яо Хуей	24	03:46 с
<i>Розв’язка</i>	Танець радості та поваги до вчителя	32	04:00 с.
Усього		360 тактів	06 хв. 08 сек.

Упорядкованість танцювальних епізодів

1. «Вчитель – символ традиційного наставництва»

У центрі сцени молодий учитель Лю Ян, що випромінює спокій і впевненість. Його постать – це образ традиційного наставника, що уособлює величну мудрість минулих століть. Він рухається спокійно і впевнено, а учні, що оточують його, уважно спостерігають за кожним його рухом. Їхні дії плавно сліднують за словами учителя.

Учні сидять у напівколі навколо Лю Яна, їхні обличчя спрямовані до вчителя, а погляди випромінюють захоплення і очікування. Всі разом вони виконують рухи у злагоді, відображаючи зрілість та взаєморозуміння. Синхронний танець символізує досягнення гармонії та глибокого розуміння. Цей епізод підкреслює авторитет і спокій Учителя, а також його здатність привернути увагу учнів. Панівна тиша створює атмосферу поваги й зацікавленості.

Тривалість: 00хв.45с.

2. «Прагнення до гармонії та духовного світу учнів»

Учні рухаються плавно та злагоджено, відображаючи прагнення до гармонії. Учитель Лю Ян зберігає центральну позицію, його рухи мудрі й спокійні. Ніжні та витончені рухи учнів підкреслюють їхні моральні якості: доброту, чесність і відкритість до краси світу.

Учитель м'яко коригує їхні рухи, виправляючи помилки. Через танець розкривається не лише вплив Учителя на розум, а й на душу учнів. Це момент духовного зростання, коли учні вчаться бачити глибокі цінності в кожному аспекті життя.

Рухи учнів і Учителя стають дедалі більш злагодженими та синхронними. Разом вони створюють образи, що відображають красу навколишнього світу: природи, мистецтва та людських відносин. Єднання учнів і Учителя через

спільне розуміння краси світу демонструє, як учні починають усвідомлювати важливість гармонії між внутрішнім і зовнішнім світом.

Індивідуальні рухи, які виконують учні, підкреслюють їхні моральні якості, випромінюючи впевненість, чесність і доброту, що є втіленням тих цінностей, які Учитель намагався передати. Зібравшись разом, Учні та Учитель створюють співзвучні, повільні рухи.

Вони досягли гармонії між знанням, духовністю та моральними принципами, демонструючи повне злиття з наукою й духовними цінностями, переданими Учителем. Цей епізод не тільки розкриває внутрішній світ персонажів, але й підкреслює важливість духовного розвитку через навчання та взаємодію з Учителем.

Тривалість: 00хв.50с.

3. «Взаємна вдячність і взаємозбагачення»

Учні рухаються навколо Учителя плавно і злагоджено, створюючи гармонійне кільце. Кожен їхній рух підкреслює глибоку повагу, шану і вдячність. Це момент символічного визнання важливості Учителя в їхньому житті та духовному розвитку. Коло учнів навколо Учителя символізує непорушний зв'язок між поколіннями.

Після того, як учні виразили свою шану, Учитель низько вклоняється у відповідь, його рухи спокійні й глибоко осмислені. Цей уклін виражає його вдячність за можливість навчати і зростати разом із ними. Уклін Учителя підкреслює, що процес навчання є взаємним, і кожен учень вносить щось у духовний світ Учителя, зміцнюючи їхній невидимий зв'язок.

Цей епізод передає ключове послання хореографічної постановки про те, що навчання – це не односторонній процес, а спільна подорож, де обидві сторони отримують важливий досвід і знання.

Тривалість: 01хв.15с.

4. «Глибинні відносини між учителем і учнями»

Учитель Лю Ян неквапливо проходить між рядами учнів, уважно спостерігаючи за їхніми роботами. Його рухи м'які та розмірені, виражаючи

спокій і вдумливість. Учні спокійно працюють, кожен занурений у свою задачу. Учитель приділяє увагу роботі кожного, висловлюючи повагу до їхніх зусиль.

Учитель зупиняється перед Яо Хуей, піднімає її роботу і викликає до себе. Учениця впевнено підходить, її кроки легкі, але чіткі, виражаючи готовність і впевненість у своїх силах і віру в підтримку наставника.

Яо Хуей починає виконувати плавні рухи, які зображають образ журавля: її руки піднімаються, імітуючи крила, а тіло рухається витончено і граційно. Рухи підкреслюють легкість і красу цього образу. Танець журавля символізує творчість, свободу і духовне піднесення.

Яо Хуей через танець передає свою внутрішню гармонію та зв'язок з природою, відображаючи вивчені цінності через власне мистецтво. Танцювальний епізод демонструє, як Учитель допомагає учням розвивати свої таланти та виражати себе через творчість, надаючи їм можливість інтегрувати знання і особистий досвід у мистецтві.

Тривалість: 01хв.50с.

5. «Індивідуальні досягнення та колективна радість у процесі навчання»

Учитель зосереджено спостерігає за танцем Яо Хуей і, завершивши її виступ, підходить до неї з урочистістю і ніжністю. Його рухи символізують глибоке захоплення її майстерністю. Він передає їй книжку як знак визнання її старань та втілення знань у творчості.

Яо Хуей з радісною усмішкою приймає подарунок і, наповнена щастям, демонструє книжку своїм подругам. Їхні рухи стають більш енергійними і спонтанними, і вони радісно танцюють навколо неї. Радість учнів підкреслює підтримку і солідарність серед товаришів. Цей момент показує, як досягнення одного стають джерелом натхнення для інших, що підсилює почуття спільності і взаємної підтримки.

Книжка стає символом не тільки знань, але й визнання індивідуального розвитку кожного учня. Це показує важливість нагородження за старання і досягнення. Цей епізод завершує сцену з позитивним емоційним акцентом і

підкреслює не лише індивідуальні досягнення, а й колективну радість і підтримку у процесі навчання.

Тривалість: 01хв.25с.

6. «Сирена та паніка»

Гучний звук сирени пронизує сцену, і спокійні рухи учнів раптово перетворюються на хаотичні та дезорієнтовані. Вони починають бігти в різні боки, шукаючи укриття. Кожен рух стає сповненим паніки і страху.

Яо Хуей губиться серед натовпу учнів, намагаючись знайти вихід. Вона тримає книжку, але поступово втрачає орієнтацію і сили. Її рухи стають слабшими і менш впевненими, доки вона не падає на підлогу. Книжка випадає з її рук і залишається на сцені як символ надії, яку вона тимчасово втратила.

Сирена стає символом порушення гармонії і безпеки. Це раптове вторгнення в спокійний світ учнів підкреслює їхню вразливість перед зовнішніми загрозами. Яо Хуей стає символом вразливості під час кризи. Її втрата свідомості й падіння символізують порушення зв'язку з духовним світом і гармонією, яку вона намагалася досягти.

Цей епізод хореографічної постановки може служити важливою точкою в розвитку сюжету, демонструючи, як раптові зовнішні події можуть вплинути на внутрішній світ і гармонію, порушуючи стабільність, яку раніше підтримували Учитель і учні.

Тривалість: 01хв.30с.

7. «Спасіння вчителем Яо Хуей»

Лю Ян зберігає спокій серед хаосу. Його рухи сповнені впевненості і обережності, коли він підходить до Яо Хуей. Він ніжно піднімає її, тримаючи також книжку, що випала з її рук. У його діях видно турботу і співчуття. Вчитель у цей момент стає символом надії і захисту, який допомагає учням відновити внутрішній спокій, навіть у найважчих обставинах.

Піднявши Яо Хуей, Вчитель обережно несе її до безпечного місця. Його плавні і спокійні рухи поступово впливають на інших учнів, заспокоюючи їх. Вчитель знову стає центром стабільності. Цей момент символізує відновлення

надії і впевненості, що навіть у часи кризи є захист і підтримка, які допомагають зберегти віру у світле майбутнє.

Цей епізод підкреслює центральну роль Вчителя не лише як наставника, але і як опори для учнів у важкі моменти їхнього життя.

Тривалість: 01хв.30 с.

8. «Танець радості та поваги до вчителя»

Учні, натхнені порятунком Яо Хуей, починають танець, який поступово перетворюється на хоровод радості. Їхні рухи гармонійні, сповнені енергії та вдячності. Рухаючись в унісон, вони створюють атмосферу щастя та єднання. Танець символізує єдність та загальне щастя, яке виникає завдяки доброті та взаємоповазі, продемонстрованих Вчителем.

Вчитель приєднується до танцю разом з учнями. Його рухи стримані та спокійні, але водночас глибоко символічні. Він заохочує своїх учнів продовжувати танець, водночас нагадуючи про важливість цінностей, які вони нещодавно пережили разом. Вчитель, ведучи танець, нагадує, що цінності доброти, взаємоповаги та розуміння мають залишатися з людиною протягом усього життя, формуючи її характер та духовний світ.

Цей епізод завершує виставу на оптимістичній ноті, підкреслюючи силу єдності та духовних цінностей, які здатні подолати навіть найважчі моменти.

Тривалість: 01хв.10 с.

2.3. Характеристика музичної основи хореографічного твору та сценографія

Музична основа хореографічної постановки «Мій учитель» відображає глибоку філософію китайської освітньої традиції, де музика є інструментом передачі духовних і моральних цінностей від вчителя до учня. Музичний ландшафт створює атмосферу гармонії, що акцентує увагу на взаємозв'язку між природою та людиною, учителем та учнем, традиціями та сучасністю.

Основою музичного супроводу виступають спокійні мелодії, що втілюють врівноваженість, мудрість і споглядальний характер вчителя. Традиційні китайські інструменти, такі як *гучжень*, *ерху* та *дицзи*, відображають автентичну китайську естетику та звукову палітру, створюючи атмосферу духовного піднесення.

Мелодії цих інструментів виражають відчуття внутрішнього спокою та вдумливості, що є ключовими характеристиками постаті вчителя в китайській культурі. Водночас, музика акцентує увагу на темі гармонії та взаємної поваги, що відбувається між учителем та учнями.

Повільні, ліричні партії змінюються на більш динамічні мотиви в моменти, коли учні танцюють разом, що підкреслює силу колективної праці та єднання в досягненні знань. Ритми, що звучать у цьому контексті, додають енергії та піднесеності, створюючи відчуття радості та тріумфу.

Зокрема, сцена, де учитель дарує книгу учениці, підкреслена ніжними мелодіями, що передають щирість і важливість цього моменту. Музичний супровід виразно окреслює цінність знань і духовного зв'язку між вчителем і учнем, що виражається в кожному русі персонажів.

Хореографічний епізод, коли раптовий гучний звук сирени порушує спокій, побудований на контрастах і зміні текстури. Сирена вводиться проникливим, монотонним сигналом, який різко відрізняється від попередньої мелодії, символізуючи загрозу. Після сирени музика стає дисонансною та хаотичною з уривчастими ритмами і нестабільними акордами, що викликають напругу.

Стаккато на ударних інструментах, таких як литаври та гонги, підкреслюють паніку та дезорієнтацію. Швидкий темп та нерегулярні ритми відображають хаотичні рухи учнів, посилюючи відчуття страху та непевності. Звукові ефекти, включаючи механічні свисти і глухі басові удари, формують атмосферу загрози та хаосу. Музика базується на контрастах і хаотичності, підсилюючи драматизм сцени.

Музичний матеріал для танцювальної сцени, де вчитель рятує Яо Хуей, підкреслює атмосферу турботи, співчуття і надії. Музика починається з приглушених, ліричних мелодій, що відображають тривогу та невизначеність ситуації. Важливо використовувати плавні, повільні мелодійні лінії, зіграні на м'яких струнних інструментах, передають емоційний стан вчителя – його внутрішній спокій та впевненість перед обличчям кризи.

По мірі того, як вчитель піднімає Яо Хуей та книгу, музика поступово набирає сили, стаючи більш виразною і світлою. Гармонійні акорди на струнних і фортепіано символізують відродження надії та відчуття безпеки. Ця зміна музики від тривожних до більш оптимістичних тонів відображає перехід від страху до впевненості, який вчитель несе своїм учням.

Поступове збільшення інтенсивності музики підкреслює важливість моменту спасіння, а фінал сцени супроводжується ніжними і піднесеними мелодіями, що символізують відновлення гармонії і захищеності, які вчитель приносить у цей небезпечний момент.

Музичний матеріал до танцювального епізоду «Танець радості та поваги до вчителя» відображає радість та повагу до вчителя, яскрава, піднесена і наповнена енергією. Мелодія має святковий і урочистий характер, підкреслюючи глибоку вдячність учнів до свого наставника. Темп музики помірно-швидкий, відображаючи енергійні та синхронні рухи учнів, що символізують їхнє натхнення та радість.

Гармонійна структура базуватися на мажорних тональностях, що надають музиці світле та оптимістичне забарвлення. Включення партій ударних інструментів, таких як бубни, додає музиці урочистості та ритмічної чіткості, підкреслюючи синхронність і спільність дій учнів.

Фінал сцени супроводжується плавним переходом до більш ліричної і ніжної мелодії, що відображає глибоку повагу та любов до вчителя. Ця музика підкреслить духовний зв'язок між учнями та наставником, завершуючи танець на ноті щирої вдячності та гармонії.

Таким чином, музична основа постановки не лише супроводжує хореографічне дійство, але й виступає самостійним вираженням філософії китайської освітньої парадигми.

Музичний розмір – 2/4.

Темп: від помірного до швидкого.

Характер музики: глибинний, спокійний

Сценографія хореографічної постановки «Мій учитель»

Сценографія хореографічної постановки «Мій учитель» відіграє ключову роль у створенні емоційного та візуального простору, в якому розгортається дія, і є важливим засобом передачі глибинних ідей твору. Сценографічне рішення спирається на традиції китайської педагогіки, що гармонійно поєднується з сучасними елементами.

Основна ідея сценографії полягає у створенні танцювальних сцен, які символізують навчальний процес як духовний простір гармонії та взаєморозуміння. Важливо підкреслити відносини між учителем та учнями, акцентуючи увагу на їх сильний взаємозв'язок, що передає знання та цінності від покоління до покоління.

Просторова організація сцени оформлюється як сучасна китайська аудиторія – простора та відкрита, що дає відчуття свободи та спокою. У центрі розміщено учнівські парти, які символізують освітній процес та є місцем зустрічі учня та вчителя.

Костюми

Для створення сценічного костюма до танцювального ***образу молодого вчителя Лю Яна*** у хореографічній композиції «Мій учитель» необхідно врахувати його характер, місце дії та основні ідеї постановки. Костюм передає відчуття мудрості, спокою та поваги, а також підкреслює національну і культурну ідентичність китайського вчителя.

Лю Ян – молодий, але впевнений у собі вчитель, спокійний і мудрий. Він

володіє глибокими знаннями та духовною силою, які відображаються в його поставі та рухах, що підкреслює його авторитет, а водночас відображує молодість і відкритість до нових ідей.

Костюм Лю Яна заснований на традиційному китайському одязі (ханьфу), який нагадує про стародавню китайську культуру та освітню систему. Верхня частина костюма складається з вільної туніки з довгими широкими рукавами, що символізують мудрість та духовну силу.

Вона виготовлена з легкої та ніжної на дотик шовкової тканини світло-сірого кольору, який асоціюється з чистотою розуму та духовністю. Туніка прикрашена деталями у вигляді тонких стрічок з каліграфічними орнаментами та малюнками традиційних китайських символів – журавлів і бамбука. Туніка підперезана простим шовковим поясом контрастного темно-синього кольору, що підкреслює талію і додає елегантності.

На голові класична китайська зачіска, зав'язана вузлом у пучок, з декоруванням у вигляді невеликих дерев'яних шпильок. Нижня частина костюма – це широкі плісовані штани темно-зеленого кольору, що символізують глибину думок та природну гармонію. Штани вільні й забезпечують свободу руху під час танцю.

Костюм поєднує в собі класичну строгість і сучасну елегантність, підкреслюючи молодість Лю Яна, але водночас повагу до традицій. На ногах – традиційні м'які шкіряні черевики з рівною підошвою, легкі для руху та гармонійні за кольором із рештою костюма (Додаток А).

Візуальне враження костюма Лю Яна має створювати відчуття легкості, рухливості, а також підкреслювати його роль як наставника, який живе в гармонії зі світом і передає цю гармонію своїм учням.

Костюми для сценічного образу учениці **Яо Хуей** та інших учениць у хореографічній постановці «Мій учитель» актуально підкреслюють їх молодість, невинність і творчий потенціал. Вони відображають індивідуальність та зв'язок з традиціями, а також візуально контрастують з образом вчителя Лю Яна.

Сценічне вбрання учениць відіграє важливу роль у постановці. Їхні костюми відображають ніжність, захопленість і повагу до навчання. Водночас вони мають бути зручними для виконання танцювальних рухів, виражати індивідуальність учениць і створювати гармонійний ансамбль на сцені.

Костюм складається з легкого шовкового плаття з короткими рукавами світло-синього кольору з декоративними елементами у вигляді тонких ліній та вишивки, що додає елегантності та забезпечує комфорт і зручність під час танцю. Талію дівчини підкреслює тонкий пояс. На голові зачіска у дві коси. На ногах – легкі тканинні балетки (Додаток Б).

Костюми учениць та солістки повинні створювати відчуття єдності та гармонії, відображати їхню молодість і енергію, а також підкреслювати їхню роль у навчальному процесі. Вони мають бути зручними для танцю і водночас підтримувати загальну концепцію постановки, доповнюючи образ вчителя та всієї групи.

Освітлення

Сценічне освітлення відіграє важливу роль у хореографічній постановці «Мій вчитель», не лише створюючи візуальну атмосферу, але й підкреслюючи драматичні моменти та емоційний розвиток сцени. Балетмейстерська концепція передбачає використання світла як інструменту для поглиблення символізму та змістовного навантаження вистави.

Освітлення допомагає чітко розмежувати сцени, відтінити рухи танцівників і акцентувати ключові емоційні моменти. Наприклад, в сцені, де Яо Хуей отримує книгу від вчителя, м'яке тепле світло підкреслює урочистість і важливість цього моменту, символізуючи передачу знань і духовного зв'язку між вчителем і учнями.

У сцені з повітряною тривогою освітлення стає різким і напруженим, створюючи відчуття тривоги та паніки, що заповнює сцену. У момент, коли

вчитель піднімає неприємну Яо Хуей, світло стає теплішим і м'якшим, символізуючи надію та захист, який вчитель дарує своїм учням.

Освітлення виконує функцію не лише технічного елементу, а й важливого засобу виразності, що підтримує загальну концепцію вистави, підсилюючи образність і метафоричність кожної сцени.

Декорації

Декорації в хореографічній постановці «Мій вчитель» відіграють важливу роль у створенні глибокого, символічного простору, який відображає як традиційні, так і сучасні аспекти китайської освітньої парадигми. Балетмейстерська концепція передбачає поєднання мінімалістичних і символічних елементів для підкреслення основних тем вистави: зв'язку між поколіннями, передачі знань і духовного зростання.

Основна сцена зображає традиційний клас, який виконаний у стриманому стилі, з використанням старовинних китайських архітектурних мотивів – це ряди парт для учнів, які підкреслюють структурованість і порядок у навчанні.

У сценах, пов'язаних з повітряною тривоною та порятунком Яо Хуей, декорації змінюються: на сцену додаються елементи руйнування та хаосу, щоб підсилити атмосферу небезпеки. Таким чином, декорації в «Мій вчитель» виступають не просто тлом, а повноцінним учасником дії, що підсилює образний ряд вистави та розкриває її глибокий зміст.

Реквізити

Реквізити в хореографічній постановці «Мій вчитель» виступають важливим інструментом, що доповнює образи та підсилює символіку вистави.

Книга – центральний елемент, який уособлює передачу знань. Це не просто об'єкт, а символ мудрості, яку вчитель передає своїм учням.

У момент, коли Яо Хуей отримує книгу від учителя, цей реквізит стає своєрідним підтвердженням її успіхів і духовного зростання. Втрата книги під час повітряної тривоги символізує загрозу втрати знань і духовного спадку, тоді як повернення книги через дії вчителя – відновлення надії та захисту.

Кожен реквізиту має своє значення, підкреслюючи основні теми постановки: знання, взаємодію між учителем та учнями, а також духовний зв'язок поколінь.

Висновки до другого розділу

1. У другому розділі проведено аналіз хореографічної постановки «Мій учитель» крізь призму китайської освітньої парадигми, яка зосереджується на унікальній ролі вчителя як духовного та інтелектуального наставника. У хореографічному розкритті цієї теми було зроблено акцент на багатогранності постаті вчителя, його значенні не лише як передавача знань, але й як символу культурної спадщини, моральних цінностей та духовного розвитку.

Вчитель у цій постановці представлений як фігура, що втілює спокій, мудрість та захист. Через пластичну мову танцю підкреслюється глибокий взаємозв'язок між вчителем та учнями, який виходить за рамки простого навчання. Цей зв'язок формується на основі взаємної поваги, довіри та постійного духовного зростання, яке відбувається через символічні жести, хореографічні композиції та взаємодію персонажів.

2. Проведено ідейно-тематичний аналіз постановки, розкрито її ідею, тему, конфліктну ситуацію та надзавдання, описано лібрето, персонажі, час і місце дії. Важливу роль у постановці відіграють сценічні засоби, які допомагають розкривати та посилювати символічні ідеї твору. Освітлення використовується для акцентування драматичних та емоційних моментів, створюючи атмосферу, що відображає різні настрої й відчуття героїв. Декорації

та реквізити стають не лише візуальними елементами, а й носіями змісту: книга, яка підкреслює важливість знань, традицій та духовного наставництва.

3. Сформульовано композиційно-архітектонічну будову танцювального твору, яка включає хореографічну та музичну драматургію. Сюжет поділено на вісім епізодів, кожен із яких детально описано. Проаналізовано музичний супровід який створює глибокий емоційний контекст, що підсилює хореографічну розповідь і додає епізодам додаткового емоційного забарвлення.

Хореографія підкреслює традиційну китайську концепцію вчителя як головного духовного провідника, який формує майбутнє своїх учнів. Завдяки постановці передається ідея про те, що справжнє навчання виходить за межі передачі знань і є безперервним процесом взаємного духовного збагачення між учителем і учнями, де головними цінностями залишаються повага, вдячність і прагнення до гармонії.

ЗАГАЛЬНІ ВИСНОВКИ

У процесі здійснення кваліфікаційної роботи «Вчитель у китайській освітній парадигмі. Хореографічна композиція «Мій учитель»» нами було проаналізовано велику кількість літературних, мистецтвознавчих та наукових джерел вітчизняних та іноземних дослідників (Шпарик О., Лакмотової Ю., Лунячек В., Чу Їна, Пей Чжиюна, Цінь Шена, Кортаззі М. та інших) і на основі визначених завдань було зроблено наступні висновки:

1. Проаналізовано, що конфуціанство справило великий вплив на традиційну китайську освіту. Видатний давньокитайський філософ Конфуцій вбачав в основі освіти - виховання досконалої особистості. Він наголошував, що людина має навчатися впродовж усього життя. Сьогодні світові організації, такі як Організація Об'єднаних Націй, наполягають на навчанні впродовж життя для забезпечення сталого розвитку особистості.

У конфуціанській традиції освіта має велике значення. Конфуцій зазначав, що ніхто не може отримати знання, не вчившись самостійно. Він навчав своїх учнів шляхом викладання інформації та допомагав їм робити висновки, спираючись на приклади. Він наголошував на важливості роздумів над фактами перед винесенням певних суджень. Мудрець зазначав, що інтелектуальна освіта багато у чому залежить від того, що бачать і чують люди перебуваючи в певному середовищі.

2. Досліджено, що у сучасному Китаї провідну роль у навчанні відводиться Вчителю. У Піднебесній вчителів традиційно відносять до п'яти категорій найбільш поважних людей країни. Дітей привчають належну повагу віддавати вчителям. Їх вчителів поважають як своїх «батьків». Традиційні феодальні взаємини «батьки-дитина» відображаються на взаємини «вчитель-учень». Вчителі у Китаї є прикладом для наслідування. Вважається, що він має володіти глибокими професійними знаннями, уміти відповідати грамотно на запитання, бути моральним зразком для своїх учнів.

Існуючі у Китаї концепції позиціонують Вчителя як Всезнаючого. Його знання і чесноти передаються безпосередньо учням. У нашій хореографічній постановці ми зробили Вчителя ключовою фігурою, оскільки переконані, що ця достойна людина, поряд із батьками, займає найважливіше місце у житті кожної людини. Проаналізувавши основні ідеї конфуціанської освіти та думки його основоположника, ми погоджуємося з тим, що навіть на сучасному етапі у Китаї існує неймовірно шанобливе ставлення до Вчителя.

3. Проведено аналіз хореографічної постановки «Мій учитель» крізь призму китайської освітньої парадигми, яка зосереджується на унікальній ролі вчителя як духовного та інтелектуального наставника. У хореографічному розкритті цієї теми було зроблено акцент на багатогранності постаті Вчителя, його значенні не лише як передавача знань, але й як символу культурної спадщини, моральних цінностей та духовного розвитку.

У нашій хореографічній постановці представлений як фігура, що втілює спокій, мудрість та захист. Через пластичну мову танцю підкреслюється глибокий взаємозв'язок між вчителем та учнями, який виходить за рамки простого навчання. Цей зв'язок формується на основі взаємної поваги, довіри та постійного духовного зростання, яке відбувається через символічні жести, хореографічні композиції та взаємодію персонажів.

4. Проведено ідейно-тематичний аналіз постановки, розкрито її ідею, тему, конфліктну ситуацію та надзавдання, описано лібрето, персонажі, час і місце дії. Важливу роль у постановці відіграють сценічні засоби, які допомагають розкривати та посилювати символічні ідеї твору. Декорації та реквізити стають не лише візуальними елементами, а й носіями змісту: книга, яка підкреслює важливість знань, традицій та духовного наставництва.

5. Сформульовано композиційно-архітектонічну будову танцювального твору, яка включає хореографічну та музичну драматургію. Сюжет поділено на вісім епізодів, кожен із яких детально описано. Проаналізовано музичний супровід який створює глибокий емоційний

контекст, що підсилює хореографічну розповідь і додає епізодам додаткового емоційного забарвлення.

Хореографія підкреслює традиційну китайську концепцію вчителя як головного духовного провідника, який формує майбутнє своїх учнів. Завдяки постановці передається ідея про те, що справжнє навчання виходить за межі передачі знань і є безперервним процесом взаємного духовного збагачення між учителем і учнями, де головними цінностями залишаються повага, вдячність і прагнення до гармонії.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Bush, T., & Qiang, H. (2000). Leadership and culture in Chinese education. *Asia Pacific Journal of Education*, 20(2), P 58-67 .
2. Wong, K.-C. (2001). Culture and educational leadership. In K.-C. Wong & C. W. Evers (Eds.), *Leadership for quality schooling: International perspectives*. London and New York: RoutledgeFalmer, 128 p.
3. Gao, L., & Watkins, D. A. (2002). Conceptions of teaching held by school science teachers in p. R. China: Identification and cross-cultural comparisons. *International Journal of Science Education*, 24(1), P. 61-79.
4. Gu, M., & Meng, F. (Eds.). (2001). *Guoji jiaoyu xin linian* [New international education ideas]. Haikou: Hainan chubanshe [Hainan Publishing House]. [In Chinese]. 201 p.
5. Kennedy, P. (2002). Learning cultures and learning styles: Myth-understandings about adult (Hong Kong) Chinese learners. *International Journal of Lifelong Education*, 21(5), P. 430-445.
6. Lakhmotova Y. Features of Primary Education in China. URL: <http://pedagogy-journal.kpu.zp.ua/archive/2016/51/53.pdf> (дата звернення: 18.02.2024).
7. Lunyachek V. E. Modern Education in China: Problems and Prospects. URL: https://www.researchgate.net/profile/VadymLuniachek/publication/33076474_Sucasna_osvita_Kitau_problemi_i_perspektivi_rozvitku/links/5c534cc092851c22a39e4f06/Sucasna-osvita-Kitau-problemi-i-perspektivi-rozvitku.pdf (дата звернення: 18.02.2024).
8. McClure, J. W. (2003). The experiences of Chinese international postgraduates studying in Singapore. Unpublished thesis of Doctor of Education, Griffith University.). P. 48-53.
9. Пей Чжиюн, Цінг Шен. Модернізація вищої освіти в КНР (кінець XX – початок XXI ст.). URL: http://www.apfn-journal.in.ua/archive/27_2020/part_5/39.pdf (дата звернення: 21.03.2024).

10. Cortazzi, M., & Jin, L. (2001). Large classes in China: 'good' teachers and interaction. In D. A. Watkins & J. B. Biggs (Eds.), *Teaching the Chinese learner: Psychological and pedagogical perspectives* (pp. 115-134). Hong Kong/Australia: Comparative Education Research Centre/Australian Council for Educational Research. P. 115-134.
11. Chang, H. New Confucianism and intellectual crisis of contemporary China. In C. Furth (Ed.), *The limits of change: Essays on conservative alternatives in Republican China*. Cambridge, Mass.: Harvard University Press. P 276-302.
12. The Reform and Development in Teacher Education in China [Електронний ресурс]. URL: <http://www.ictc.ecnu.cn/EN/show.asp?id=547> (дата звернення: 19.05.2024).
13. Чу Їн. Транснаціональні вища освіта в Китаї: цільові пріоритети, нормативні та організаційні засади. URL: <https://pedscience.sspu.edu.ua/wp-content/uploads/2022/04/27-2.pdf>. (дата звернення: 21.02.202).
14. Шпарик Оквана Пошук китайськими освітянами парадигми забезпечення якісної освіти у доробках американських науковців URL: https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/730401/1/rsh_2014_8-9_9.pdf. (дата звернення: 12.02.2024).

ДОДАТКИ

